

Aan de Minister voor Natuur en Stikstof

Directoraat-generaal Natuur
en Visserij

Auteur

[Redacted]

TER BESLISSING

Datum

8 december 2023

Kenmerk

DGNV / 43351344

nota

Beantwoording Eerste Kamervragen wettelijke
evaluatie Staatsbosbeheer

Kopie aan

Bijlage(n)

2

Parafenroute

[Redacted]

Aanleiding

De leden van de vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit hebben kennisgenomen van de brief van 2 oktober 2023 (kenmerk 29659-158) over de uitkomsten wettelijke evaluatie Staatsbosbeheer. De leden van de fracties van de BBB en van de PvdD hebben naar aanleiding hiervan vragen gesteld aan de Minister voor Natuur en Stikstof over de wettelijke evaluatie Staatsbosbeheer (ingezonden datum 31 oktober 2023, onder kenmerk 174102U).

Geadviseerd besluit

U kunt akkoord gaan met de antwoorden op de vragen over de wettelijke evaluatie Staatsbosbeheer, gesteld door de leden van de fracties van de BBB en van de PvdD van de Eerste Kamer.

Kernpunten

- Het eindrapport is verschenen op 11-04-23 en ziet op de periode 2018 – 2021. Het betreft een wettelijke evaluatie van Staatsbosbeheer, o.a. wat betreft de taken die worden uitgevoerd in het domein waar belangrijke maatschappelijke discussies spelen over natuurontwikkeling, beheer en kwaliteit van Natura 2000-gebieden, stikstofdiscussie etc.
- De hoofdconclusie uit het eindrapport luidt: "Het beeld van Staatsbosbeheer is over de gehele linie positief. Staatsbosbeheer staat bekend als toegewijde organisatie met een lange historie, die kennis heeft van zaken. Ook wordt Staatsbosbeheer over het algemeen gezien als onderdeel van het rijk. Als grootste terreinbeherende organisatie in Nederland is Staatsbosbeheer door het hele land vertegenwoordigd. Staatsbosbeheer heeft een bredere opvatting van natuur dan alleen haar bossen, waardoor de organisatie een groene nutsvoorziening biedt in plaats van alleen natuurbescherming."

- De evaluatie stelt dat er geen direct verband aan te tonen is tussen de door Staatsbosbeheer gedane uitgaven en de door Staatsbosbeheer – wettelijk – na te streven doelstellingen en behaalde resultaten/doelen. Het ontwikkelen van een systeem en het verbeteren van de bedrijfsvoering is één van de aanbevelingen uit de evaluatie.
- In de antwoorden gaat u in op de vragen van de leden van de fracties van de BBB en van de PvdD van de Eerste Kamer wat betreft de wettelijke evaluatie van Staatsbosbeheer.
- U kondigt aan het gesprek aan te gaan met Staatsbosbeheer, onder meer om afspraken te maken om invulling te geven aan de aanbevelingen uit het rapport van de wettelijke evaluatie van Staatsbosbeheer.

Politieke context

Standpunten BBB wat betreft de wettelijke evaluatie:

- De leden van de BBB-fractie geven aan dat ze het een vreemde hoofdconclusie van het eindrapport vinden. Ze geven aan dat de evaluatie dient toe te zien op de "doeltreffendheid, doelmatigheid van het functioneren van Staatsbosbeheer, de realisatie van de doelstellingen uit het convenant en het uitgevoerde risicomanagement" en niet op een algemene historische beschrijving van Staatsbosbeheer.
- Op basis van de deelconclusies is het beeld van Staatsbosbeheer een stuk minder rooskleurig, aldus de leden van de BBB-fractie. Staatsbosbeheer heeft als wettelijke taken het beheren en benutten alsmede openstellen van de aan Staatsbosbeheer toevertrouwde rijks(natuur)gronden en objecten. Naar het de leden van de BBB-fractie voorkomt voert Staatsbosbeheer in toenemende mate extra, niet wettelijke taken uit, zoals het actief ontwikkelen van nieuwe natuurgebieden door gericht en actief aankoopbeleid. Hierover en over het antwoord op de doeltreffendheidsvraag op pagina 8 van het eindrapport hebben zij vragen gesteld.
- Volgens de leden van de BBB-fractie is Staatsbosbeheer nog niet klaar met de risicobeheersing, omdat de evaluatie signaleert dat o.a. het risicomanagement ondermaats is. In het jaarverslag van Staatsbosbeheer over 2023 besteedt de organisatie een hoofdstuk aan risicomanagement en beschrijft hierin een systematiek, welke door veel organisaties wordt gehanteerd. In de evaluatie staat dat "Staatsbosbeheer investeert in constante verbetering van de (beheersing van de) operationele sturing en bedrijfsprocessen. Eind oktober 2022 heeft Staatsbosbeheer zijn risicobeleid vastgesteld." Volgens de leden van de BBB-fractie staat de opzet nu op papier, maar is de werking nog niet aangetoond. De organisatie groeit en de activiteiten nemen toe, juist ook door buitenwettelijke ambities, dit veroorzaakt grote risico's waarvoor structureel dekking in de exploitatie wordt gevraagd aan het Rijk en versterking van het weerstandsvermogen, aldus de leden van de BBB-fractie.
- Volgens de leden van de BBB-fractie doet Staatsbosbeheer actief aan grondpolitiek, waar juist het beheer van de gronden in eigendom de hoofdtaak moet zijn. In het jaarverslag van Staatsbosbeheer is te lezen dat "om voor de Natura 2000-problematiek een stap in het systeemherstel te kunnen zetten, is een opdracht van LNV ontvangen voor de zogenaamde 'quick wins', waarbij te koop staande landbouwbedrijven en -percelen worden aangekocht."
- De wettelijke evaluatie over de periode 2018 – 2021 door Ecorys beschouwt ook kritisch de kwaliteit van het risicomanagement en de risicobeheersing door Staatsbosbeheer. In het jaarverslag 2022 staan hierover enkele, volgens de leden van de BBB-fractie, verontrustende passages op de pagina's 29 t/m 33

met betrekking tot risicobeheerssystemen. Het jaarverslag spreekt van vier top risico's die onder andere betrekking hebben op de financiering van de bedrijfsvoering van Staatsbosbeheer, de exogene risico's door overmachtssituaties die onderkend zijn en juridische claims met betrekking tot biomassa.

- Volgens de leden van de BBB-fractie zet Staatsbosbeheer actief en ambitieus in op het vergroten van haar grondposities door actief aankoopbeleid, dit mede om een rol te kunnen claimen in de stikstofdiscussie.

Standpunten PvdD wat betreft de wettelijke evaluatie:

- Op pagina 32 van het eindrapport wordt gesteld dat "tabel 5.2 laat zien dat de aanleg van nieuw bos in 2021 nog ver af staat van de streefwaarden in 2025 (192 ha in 2021 tegenover een streefwaarde van meer dan 2.500 ha in 2025)". De leden van de PvdD-fractie achten het essentieel om alle ontbrekende cijfers in tabel 5.2 alsnog helder te krijgen. Zij vinden het uitermate belangrijk voor de bescherming, behoud en groei van de natuur in Nederland om inzichtelijk te krijgen of de verwachte groei die Staatsbosbeheer voor ogen heeft, een realistisch en afrekenbaar streven is.
- Op pagina 33 van het evaluatierapport wordt vermeld dat nog niet geheel duidelijk is wat de doelen van Staatsbosbeheer zijn op het gebied van het terugdringen van de stikstofuitstoot (en de uitvoering daarvan). De leden van de PvdD-fractie geven aan dat het nuttig is als LNV en Staatsbosbeheer hierover met elkaar in gesprek gaan.
- Op de website van Staatsbosbeheer is te lezen dat er onder leiding van Staatsbosbeheer aan faunabeheer wordt gedaan. Er wordt gesteld: "met provincie, wildbeheereenheden en andere terreinbeheerders maken we afspraken over óf, waar en hoeveel dieren moeten worden geschoten." In het eindrapport evaluatie Staatsbosbeheer is echter niets te lezen over de jacht waar Staatsbosbeheer verantwoordelijk voor is, aldus de leden van de PvdD-fractie.